

Discurs honoris causa

Magnífic i Excelentíssim Rector,

Professors, alumnes, amics,

Senyores i senyors,

Al rector i al Consell de Govern de la Universitat els agraeixo la satisfacció de poder apadrinar el professor Lluís Barraquer i Bordas.

Avui investirem com a doctor honoris causa un metge, un metge que es va dedicar a l'exercici de la neurologia.

Però és obligat dir que el professor Barraquer és, fonamentalment, un humanista, per damunt de les nombroses i valuosíssimes aportacions a la ciència que ha deixat. Tot i la importància que té per a mi aquesta qualitat seva, començaré a parlar del professor Barraquer neuròleg.

El professor Barraquer neuròleg va tenir per mestre el seu propi pare. Va iniciar l'adolescència amb un martell de reflexos a les mans. Ha estat el mestre de la semiologia neurològica. Va saber aprendre del seu pare i de grans neuròlegs com el Dr. Carlos Oliveras de la Riva, Subirana i Belarmino Rodríguez Arias, pioners tots ells de la neurologia catalana.

I ho va millorar amb la seva amplíssima relació amb els neuròlegs europeus. Professors com Lhermitte, Van Bogaert, Cambier, Laprele, Garcin, Denny-Brown, entre altres, i en nomenar-los sento l'emoció de noms que per a mi són mites i que per al professor Barraquer van ser mestres; tota una joia. Crec que la neurologia catalana deu al professor Barraquer la porta que va obrir cap a la neurologia europea.

La seva carrera professional la va desenvolupar al Servei de Neurologia de l'Hospital de Sant Pau de Barcelona, del qual va ser director durant molts anys. Gran part d'aquests anys d'exercici els va compartir amb els seus deixebles i amics, els professors Jaume Peres Serra i el professor Josep M. Grau-Veciana, avui catedràtic de Neurologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Val a dir que el seu avi, el Dr. Lluís Barraquer i Roviralta, havia fundat el primer Servei de Neurologia de l'Estat espanyol el 1882. La creació d'aquesta escola neurològica es produïa en un moment històric atès que aquest mateix any el professor Charcot de París, el pare de la neurologia mundial, ocupava la primera càtedra de neurologia en el vell continent.

Parlar de tota l'obra científica i clínica del Dr. Barraquer ens portaria a una feina feixuga per la complexitat que representa. Va publicar més de 500 treballs i diversos llibres. Tots els que el coneixem sabem que parlem d'una figura màxima. Va ser un neuròleg total. Va publicar sobre diverses àrees de

la patologia neurològica. L'interessava tot, però especialment la fisiopatologia, el perquè de la malaltia.

Importantíssimes van ser les seves aportacions sobre els sistemes motors. Va deixar magnífiques lliçons sobre la fisiopatologia de la via corticoespinal i l'engranatge dels ganglis basals, amb discussions amb els neurofisiòlegs de l'època com John Fulton.

A ell li devem el terme de *zona de provocació del reflex* clinicomuscular, fet que també va provocar fortes discussions a la neurologia europea. Monrad-Krohn en el seu clàssic manual d'exploració del sistema nerviós, adoptava el terme de zona de provocació del reflex i reconeixia l'aportació que el professor Barraquer havia fet, citant el seu treball. Quan Monrad-Krohn es trobava el Dr. Barraquer en un congrés es dirigia a ell com el *provocateur*.

Fixeu-vos bé que no tan sols parlo de l'obra sinó de les relacions humanes que el Dr. Barraquer va establir, base importantíssima de la transmissió de coneixements en aquella època.

Però també s'ha interessat per la neuroortopèdia, camp que va compartir, entre d'altres, amb el professor Cañadell de la Universitat de Navarra. La seva amplíssima revisió que va publicar a *Brain* és una mostra de la qualitat de la feina feta. S'interessà per l'etiopatogènia de les malalties medul·lars, amb especial interès per la frontissa occipitocervical.

Una altra de les seves grans passions és la semiologia. Va ser un gran integrador de la neurofisiologia anglosaxona i la semiologia francesa. L'art de l'exploració, la clau fonamental del diagnòstic neurològic, ens l'ha ensenyat el professor Barraquer a moltes generacions de neuròlegs de l'Estat espanyol, d'Amèrica del Sud i del seu petit país, Catalunya. Entre les pàgines de la seva gran obra, *Neurología fundamental*, els neuròlegs ens hi hem passat moltes hores.

Aportacions com les alteracions oculars en l'atròfia espinocerebel·losa i de la semiologia de la malaltia, que més tard van descriure Steele, Richardson i Olceskwy, donen una dimensió de la seva talla. Dins d'aquest gran interès per la semiologia va descriure el *signe de Barraquer Bordas* en el dèficit corticoespinal. En el camp de la patologia dels ganglis basals va fer la primera descripció de la distonia retardada per sofriment perinatal.

Però enumerar tots els seus treballs ja he comentat abans que no seria possible però sí voldria dir que la semiologia que hem après d'ell avui és l'única eina que podrà evitar que la nostra professió es converteixi en un caos de tecnologies.

La seva capacitat per a la docència la va exercir a la Universitat Autònoma de Barcelona com a professor agregat de Neurologia. També va ser professor extraordinari de Neurologia i de Neuropsicologia de la Universitat de Navarra. Ha sigut un nexa d'unió entre la neurologia catalana i la navarresa mitjançant els seus amics el professor Martínez-Lage i el professor Zarranz, catedràtic

de Neurologia al País Basc. També ha estat professor de Neuropsicologia a la Fundació Cardenal Vidal i Barraquer.

He comentat al principi la qualitat del professor Barraquer com a humanista. Podríem parlar de ell com un tot, tal com ell titulava un capítol de la seva gran obra, *Neurología fundamental*. En aquest capítol, "El cerebro como un todo", ens feia conscients de la interconnexió entre l'home i la malaltia i la interreacció ment-cos.

Ens apropem a l'humanista. El professor Barraquer ens ha donat a conèixer i ens ha apropiat filòsofs de la talla de Zubiri, antropòlegs com Rof Carballo, Lain, Diego Gracia. Ens ha imantat a conèixer la seva obra. A través d'aquesta passió, entre el teixit neural i la conducta humana, ha unit la neurologia i la psicologia. Ell ens ha fet conèixer l'obra del professor Ajuarriaguerra, que quan era catedràtic a la Universitat de Ginebra li va dirigir la seva tesi doctoral. Ja en la seva tesi el professor Barraquer es va interessar per un aspecte semiològic molt peculiar de l'hemisferi dret: les apràxies. Ha estat uns dels pares del naixement de la neuropsicologia al nostre país. Llegint un altra obra seva, *El sistema nervioso como un todo, la persona y su enfermedad*, entrem en el món de la neurologia antropològica.

És el seu interès per la visió global de l'home en el procés d'emmalaltir que gran part de la seva obra té un toc fortament humanístic. Intel·lectualitza la neurologia. La lectura de la seva obra no tan sols vessa ciència sinó cultura, amb les seves referències a poetes com Foix i Martí Pol i escriptors de la talla de Pla. L'Avel·lí Artís, en Tísner, en deia d'ell que era "un poeta clandestí, que era capaç de condensar en unes superbes imatges tot un món de pensaments". Cal dir que és membre de l'Institut de Ciencias del Hombre a Madrid i membre de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

No puc deixar de dir que el professor Barraquer està lligat íntimament a Tarragona, professionalment i familiarment. Durant els anys 1951-1967 va ser director del Servei de Neurologia de l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla de la nostra ciutat. I és emocionant pensar que molt a prop d'on som descansen las despulles d'un avantpassat seu, el cardenal Vidal i Barraquer mort a l'exili, lluitant per la llibertat.

Rector Magnífic, en la mesura que m'ha estat possible he exposat la vida i obra de l'Excel·lentíssim Senyor Lluís Barraquer Bordas. Crec, doncs, haver dit prou perquè amb la vostra autoritat li sigui atorgat el reconeixement dels seus mèrits. Per tant, Rector Magnífic, us demano que us digneu nomenar doctor honoris causa l'Excel·lentíssim Senyor Lluís Barraquer Bordas i incorporar-lo a la nostra Universitat.